

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Schroderus, Mira; Tervasoff, Päivi

Julkaisun nimi: Näin saamme sosionomeja lastensuojelun sijaishuoltoon

Julkaisuvuosi: 2021

Versio: Julkaistu versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Schroderus, M. & Tervasoff, P. (4.6.2021). Näin saamme sosionomeja lastensuojelun sijaishuoltoon. Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen blogi.

Haettu 20.10.2021 osoitteesta

<https://osaamistasijaishuoltoon.fi/nain-saamme-sosionomeja-lastensuojelun-sijaishuoltoon/>

Näin saamme sosionomeja lastensuojelun sijaishuoltoon

4.6.2021

Osaamista sijaishuoltoon -hankkeessa (OsSi-hanke) olemme päässeet perehtymään Pohjois-Pohjanmaan lastensuojelun sijaishuoltoon monelta suunnalta. Asiakkaita ja alan ammattilaisia on haastateltu niin kyselyjen kautta kuin aidoissa kohtaamisakin. Nämä ovat jo itsessään olleet erinomaisia oppimisen paikkoja; olemme päässeet näkemään alan haasteita ja kuulemaan ammattilaisten ratkaisuja niihin.

Viime vuosina olemme lukeneet pätevien työntekijöiden puutteesta lastensuojelun laitoksissa. Lastensuojelulaitosten henkilöstöstä noin puolet ovat sosionomeja. Näin ollen katse kääntyy tuleviin sosionomeihin ja heiltä kysytäänkin, miksei työskentely lastensuojelun laitoksissa kiinnosta? OsSi-hankkeessa on perehdytty Diakonia ammattikorkeakoulun (Diak) ja Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) sosionomiopiskelijoiden näkemyksiin työskentelystä lastensuojelun sijaishuollossa Eveliina Luukkosen ja Annastiina Määtän avulla. Raportit löytyvät Osaamista sijaishuoltoon -internet sivuilta nimellä [Kiinnostava, pelottava sijaishuolto](#) ja [Kohti sijaishuollon ammattilaisuutta](#).

Kuva: Pixabay

Opiskelijoille tehtyjen kyselyiden tavoitteena oli saada tietoa alan vetovoimatekijöistä. Opiskelijoilta kysyttiin halusta hakeutua töihin lastensuojelun sijaishuoltoon sekä mielipiteitä ja kehitysehdotuksia sosionomien opintojen sisältöön sijaishuollon työn näkökulmasta. Kyselyillä kerättiin tietoa muun muassa siitä, millaisia taitoja opiskelijat kokevat tarvitsevänsä alalla, millainen mielikuva heillä on sijaishuollosta, millä tavoin oppilaitos voisi tukea heidän motivaatiotaan hakeutua alalle, ja miten alalla tehdyt harjoittelut vaikuttavat haluun työskennellä sijaishuollossa valmistumisen jälkeen.

Tässä blogissa nostamme esiin kyselyissä esille tulleet kehittämisen kohteet. Näiden lisäksi esittelemme Ossi-hankkeessa toimivien alan opettajien ja lastensuojelulaitosten henkilökunnilta keskusteluissa esille tulleita näkemyksiä, ja jopa ideoita haasteiden ratkaisuun.

Harjoittelun merkitys

Kun opiskelija puntaroi eri ammatillisten suuntautumisten vaihtoehtoja, tekee hän usein päätöksiä omiin tai muiden kokemuksiin tai esimerkiksi median luomiin kuviin nojaten. Suurin syy lastensuojelun vetovoiman puutteeseen ei ole aina lastensuojeluun liittyvät veto- tai työntekijät, vaan muiden suuntautumisvaihtoehtojen (esimerkiksi varhaiskasvatuksen) suurempi kiinnostavuus. Lastensuojelun sijaishuollossa suoritettu harjoittelu antaa opiskelijalle käytännön kokemusta alasta. Alan toimijat toivovat harjoittelijalta lastensuojelun sijaishuollossa kykyä toimia yhtenä turvallisena aikuisena ilman liiallista arkuutta. Opiskelijan on hyvä muistaa, että lapset toivovat ohjaajalta lämmintä kanssakäymistä, aikaa ja halua olla ja tehdä asioita yhdessä (ks. enemmän lasten toiveista [Turvassa vai Säilössä? Sijoitettujen nuorten kokemuksia lastensuojelulaitoksista ja niiden ohjaajista -raportista](#)). Opiskelijat kokevat saavansa opettajiltaan tietoa lastensuojeluun liittyvistä työharjoittelupaikoista ja tämän lisäksi opettajat yleensä etsivät kiinnostuneille opiskelijoille harjoittelupaikan lastensuojelun sijaishuollossa. Oppilaitosten opettajat harvemmin suosittelevat kenelläkään opiskelijalle ensimmäisen harjoittelun tekemistä sijaishuollossa, vaan tämän harjoittelun aika on myöhemmin, kun ymmärrystä alasta on kasvatettu teoreettisilla opinnoilla.

Opintoihin kuuluva harjoittelu, niin kuin ylipäättänsä kokemus, voi toimia joko veto- tai työntekijänä. Harjoittelun kautta opiskelija saa käytännön kokemuksen sijaishuollon todellisuudesta, ja se voi herättää halun työskennellä alalla. Toki myös päinvastaisiakin reaktioita oli ja osa opiskelijoista kokee nuorten huolestuttavan tilanteen, asiakasväkivallan, vuorotyön ja henkisen jaksamisen alalla liian haastavaksi, jotta itse hakeutuisi alalle. Työympäristö, asiakkaat ja työn mahdollisuudet vaikuttavat joko positiivisesti tai negatiivisesti alalle hakeutumiseen.

Alalle vetävät tekijät

Opiskelijoita tuntuu motivoivan alalle ns. kutsumus; halu auttaa ja tehdä hyvää. Lastensuojelussa työskentely koetaan antoisaksi, palkitsevaksi, monipuoliseksi ja merkitykselliseksi. Opiskelijoilla on halu suojella haavoittuvaisimmassa asemassa olevia, lisätä lasten hyvinvointia, luoda turvallista arkea, sekä ajaa lasten etuja.

Opiskelijat tiedostavat alalla olevan työvoiman tarpeen, ja se lisää alan vetovoimaa. Alan kehittämismahdollisuudet nähdään tärkeänä, sillä työntekijänä on mahdollisuus olla luomassa laadukkaampaa palvelua monialaisessa yhteistyössä.

Alalta pois työntävät tekijät

Kun opiskelija ei koe sijaishuoltoa tulevaisuuden työpaikkanaan, johtuu se muun muassa omasta osaamattomuuden pelosta ja tiedonpuutteesta sijaishuollosta. Myös väkivallan uhka ja työn kuormittavuus nähdään työntötekijöinä. Lastensuojelussa työntekijä näkee kaltoinkohdeltuja lapsia ja puutteita lapsen edun ajamisessa. Osa opiskelijoista kokee myös suppeana yksittäisen työntekijän vaikutusmahdollisuudet.

Tulevaa sosionomia työntää alalta pois päin myös palkka ja vuorotyö. Opiskelijat kokevat työn kiireisenä ja työvoimallisesti alimitoitettuna. Työn kuormittavuus, vuorotyö ja palkkaus eivät tunnu olevan opiskelijoiden mielestä oikeassa mittasuhteessa toisiinsa.

Kuva: Pixabay

Toiveita oppilaitoksille lastensuojelun opintoihin

Opiskelijoilla on selkeät ja moninaiset toiveet koskien lastensuojelun sijaishuollon opetusta ammattikorkeakoulussa.

Opiskelijat toivovat riittävää lastensuojeluun ja sijaishuoltoon liittyvän tiedon ja opintojaksojen tarjontaa. Opetukseen tarvitaan ajantasaista, asiantuntevaa, realistista ja käytännönläheistä tietoa sijaishuollosta sekä siellä työskentelystä. Opiskelijat toivovat oppivansa työmalleja ja menetelmiä, mutta myös rohkeutta hakeutua alalle. Pelkät lastensuojelun sijaishuoltoon liittyvät opintojaksot eivät riitä, vaan opiskelijat toivovat sijaishuollon työntekijöiden ja kokemusasiantuntijoiden vierailuja. Sijaishuollon työntekijöiltä toivotaan työn hyvien puolien ja onnistumisten esiin tuomista. Työhön liittyviä valmiuksia toivottiin muun muassa nuorten kohtaamiseen ja

ymmärtämiseen, haastavien tilanteiden kohtaamiseen sekä omasta työhyvinvoinnista huolehtimiseen.

Opiskelijat kokevat tarvitsevansa sijaishuoltoa ajatellen enemmän substanssiosaamista liittyen lasten- ja nuorten psyykkiseen oireiluun, kaltoinkohtelun vaikutuksista lapsiin, traumaosaamiseen ja rajoitustoimenpiteisiin.

Opiskelijat toivovat opinnoilta tiiviimpää yhteyttä työelämään, muutoinkin kuin harjoittelujaksojen kautta. Vierailijat ja opintojen yhteydessä tehtävät yhteistyöprojektit lisääisivät sijaishuollon työtehtävien tunnettuutta. Yhteistyötä esimerkiksi koko luokan projektien tai yhdessä suunniteltujen oppinnäytetöiden parissa olisi tarpeen kehittää ja sitoa osaksi rakenteita.

Toiveita työnantajille

Onneksi alan toimijat ovat miettineet ahkerasti, miten he voisivat vastata tulevien sosionomien kokemuksiin haasteisiin alalle hakeutumisessa.

Kiinnostusta sijaishuollon työtä kohtaan voidaan tukea sijaishuollon harjoittelupaikkojen riittävällä tarjonnalla, jolloin opiskelijoilla on mahdollisuus päästä tutustumaan alaan. Harjoittelupaikkoja voi olla jo nyt riittävästi tarjolla, mutta kaikki eivät välttämättä sijaitse hyvien kulkuyhteyksien varrella. Tämä vähentää opiskelijoiden kiinnostusta harjoitteluun lastensuojeluyksikössä, sillä monellakaan opiskelijalla ei ole omaa autoa. Osa toimijoista onkin tarjonnut harjoittelijoilleen tai työntekijöilleen muun muassa yöpymismahdollisuutta paikan päällä, joustavia työaikatauluja tai työsuuhdeautoa.

Jos työolot – palkka ja työympäristö – ovat kunnossa, niistä kannattaa puhua ääneen. Monet opiskelijat nimeävät kolmivuorotyön syyksi, jonka vuoksi ala ei kiinnosta. Jos lastensuojeluyksiköissä työtä tehdään kahdessa vuorossa kolmen vuoron sijaan vakiyököistä johtuen, kannattaa tämäkin mainita. Lisäksi on myös sijaishuollon paikkoja, joissa on oma kodinhoitaja tai kokki. Tällä tavoin sosionomit pääsevät keskittymään varsinaiseen lasten ja nuorten kasvatukseen, ja työn kehittämiseen.

Toimijat voivat osaltaan pyrkiä vähentämään opiskelijan epäilyksiä oman osaamisen riittämättömyydestä sekä työn suuresta kuormittavuudesta. Jos työpaikalla on mahdollisuus parityöskentelyyn, moniammatillisen tiimin tukeen ja/tai työnohjaukseen, voi tulevalle ammattilaiselle kertoa haasteiden jakamisesta ja osaamisen kehittymisestä näissä ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa. Lisäksi työssä tarjottava lisäkoulutus voi vakuuttaa opiskelijan, ja sillä voidaan hälventää väkivallan uhan pelkoa. Viimeksi mainittuun auttaa monesti myös tieto riittävästä henkilökunnan määrästä yksikössä.

Kuva: Pixabay

Oma To-Do-listamme

Osa opiskelijoista kokee, ettei heille ole tarjolla tarpeeksi tietoa lastensuojelun sijaishuollosta ja he toivovat lisää alaan liittyviä opintojaksoja. OsSi-hanke pyrkii omalta osaltaan avaamaan sijaishuoltoa opiskelijoille antaen liioittelemattoman tai kaunistelemattoman kuvan työstä ja sen vaativuudesta. DIAKiin on suunnitteilla uusi, lastensuojelun täydentäviin opintoihin kuuluva, sijaishuoltoon painottuva opintokokonaisuus. Myös me allekirjoittaneet tahdomme kehittää ja edesauttaa sosionomien sijaishuoltoon työllistymistä. Lupauduimme suunnittelemaan viiden opintopisteen Sijaishuoltoa kodeissa ja laitoksissa -opintojakson Oamkin opiskelijoille.

Tiedon lisäämiseksi, ja sijaishuollon työympäristön tutuksi tekemiseksi on tulossa sijaishuollon ”markkinointipäivä”. Tapahtumassa opiskelijat pääsevät tutustumaan työhön ja alaan työelämästä tulevien ammattilaisten kautta. Tervetuloa OsSi-hankkeen järjestämään Sukella sijaishuoltoon - tapahtumaan Kontinkankaan kampukselle 16.9.2021 klo 10-14. Nähdään siellä!

Mira Schroderus

Oamk, lehtori

Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen Oamkin hankevastaava

Päivi Tervasoff

Oamk, lehtori

Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen Oamkin asiantuntija